

PRIMORSKI POLETNI FESTIVAL - Istrska koprodukcija Barufe

Intenzivna komedija z vonjem po ribah

O neukrotljivi divjosti življenja – Odlična predstava bo jeseni v SSG

KOPER - Vito Taufer, ki je Goldonijev komedijo nazadnje režiral pred sedemnajstimi leti, je v nekem intervjuju povedal, da je idejo za novo izvedbo dobil, ko je bral o stagniranju slovenskega ribištva od konca 19. stoletja in pod fašizmom. Ribištvo se do danes ni posebej razvilo. Nova uprizoritev v mednarodni koprodukciji Gledališča Koper, Slovenskega stalnega gledališča Trst, Istrskega narodnega gledališča – Mestnega gledališča Pulj in **SNG Nova Gorica** sledi jasnemu konceptu, ki publike ne pusti ravnodušne. Krstno uprizoritev je gostil Primorski poletni festival.

Goldonijeve *Barufe* so priljubljen izziv za gledališča v regiji. Komedija ni nastala daleč – ime *Baruffe chiozzotte* izhaja iz Chioggie, mesta v beneški laguni, kjer se te kregarije dogajajo v prvotnem dramskem besedilu. Komedija ob prvi uprizoritvi menda ni navdušila tedanje beneške publike, je pa zadela književnika Goetheja, ki se je tedaj mudil v bližini. Všeč mu je bila živahnost jezika in dogajanja. Goldoni si je namreč za tiste čase upal – presekal je s tradicijo *commedie dell'arte*, presegel je ustaljene like in na oder postavil ljudi, ki jih je bilo mogoče srečati na ulici. Zanimalo ga je resnično življenje, vznemirjal ga je vsakodnevni utrip množice. V proznm predgovoru, v katerem Goldoni razlaga svojo komedijo, poudari, da piše o ljudeh nižjih slojev, ki v Chioggi prevladajo, o preprostih ribičih. Njegov očitni cilj je bila neposredna imitacija življenja.

Priredba komedije, pod katero se je podpisal Predrag Lukić, je precej zvesta originalu, poudari pa socialno tematiko malih ljudi v odnosu do oblasti. Dogajanje je presajeno v čas razpada Avstro-Ogrske pred prvo svetovno vojno, s čimer je povezana napetost ozračja, in v istrsko krajino. Z multikulturalnostjo slednje je povezana mešanica jezikov, s katero je soočen gledalec: ena istrska družina govori slovensko, druga hrvaško istrsko narečje, mednje se vmeša Dalmatincev, ki sproži zdrahe, oblast govori nemško, orožnika sta Madžar in Italijan.

Skrbno ukvarjanje z jezikom (prevajalci so bili kar štirje: Daniel Malalan, Petra B. Blašković, Patrizia Jurinčič Finžgar in Nataša Tič Ralijan) se predstavi obrestuje. Oder kar vibrira od glasov, izmenjave replik so glasne in intenzivne – saj gre vendar za barufe! Mešanica jezikov in osebnosti ustvari (živ)ahen ljudski glas, ki valovi od temperamenta. Ob skromni scenografiji je prav zvok tisti, ki zaznamuje utrip prostora in vitalnost ljudi. Jezikovna plat predstave je za priredbo velik dosežek, za gledalca je izjemno privlačna: nič ne de, če ne razume vsega, saj je to predvidel že Goldoni, kljub temu da bi utegnil s tem besedilom mnogo bolj zablesteti, če se ne bi trmasto oklepal narečja. Predstavi so dodani songi, ki sta jih oblikovala Predrag Lučić in Iztok Mlakar, ob odru pa jih v živo izvaja avtor glasbe Damir Halilić Hal, ki velja za enega najboljših hrvaških kitaristov.

Liki iz ribičkih družin so mali ljudje, ki pri gledalcu zbujejo simpatijo: imajo karakter, dušo, »sol«. Odnosi med njimi so naravni, prvinski, njihovi odzivi so intuitivni. Niso izobraženi, cenijo pa vrednost čustev. Intrige med njimi sproži ljubezen, ki jo razburka ljubosumje. To izzove neustavljiv bes in grobot. Na tak način se kanalizira tudi frustracija zaradi družbene zapostavljenosti in revščine. Igralci, ki so združeni iz več koprodukcijskih gledališč – Gojmir Lešnjak Gojc, Marjuta Slamič, Maša Grošelj, Rok Matek, Iztok Mlakar, Petra B. Blašković, Patrizia Jurinčič Finžgar, Nika Ivanič, Luka Cimprič, Kristijan Guček, Igor Štamulak, Andrej Zalesjak in Gorazd Žilavec – napolnijo oder z izvrstno kolektivno igro, ki je izjemno prepričljiva in zbuja salve smeha. Zelo so usklajeni, liki pa so brez izjeme odlično oblikovani. Posebej izstopa Kristijan Guček v vlogi Đovanina, ki izvrstno interpretira mladega, preprostega, grobega in na trenutke nerodnega ribiča, ki je plemenit zaradi svoje preproste ljubezni do ljubljene ženske, za katero bi ubijal. Guček svoj lik oblikuje z veliko pozornostjo do detajlov in brez vsakršnega pretiravanja, v njem se izostri

frustracija zapostavljenih členov družbe in vsa lepota njihove neposredne narave. Odnosi med liki so zelo naravni, preprosti, prvinski. Male barufe so del vsakdana, so dokaz vitalnosti in zdrave trme malih ljudi. Oder tako kar vibrira od življenja, pa vendar je pred gledalcem vselej dejstvo, da so liki, ki jih tekom igre že kar vzljubi, trajno ukleščeni v revščino. Na to spominjajo tudi odlični kostumi Barbare Stupica, na katerih zeva obrabljena tkanina.

Družbenokritična ost predstave je usmerjena v oblastnike, ki ribičem kalijo vode. Ti želijo male kregarije na ulici izkoristiti v svoj prid. Delujejo z birokratizacijo vsakdanjega življenja in z – mestoma že kar voaerističnim – nadzorom. Prisilni organi oblasti se vmešavajo v barufe, želijo jih popisati in institucionalizirati. Izkoristiti želijo naivnost ribičev in jim vsiliti mamljivo zveneče kredite. Divje valove njihovih značajev želijo zajeziti s kontrolo in z odvisnostjo. Namesto da bi ribiči svojo energijo usmerili v kritiko oblasti, s katero bi se ji uprli in zahtevali spremembo svojega stanja, se prepirajo med sabo. Vendar ljudem v uniformah naposled ne uspe zajeziti življenja ali usmerjati čustev. Neustrašnost in osebnostna moč sta kvaliteti, ki neotesanim ribičem omogočata prevlado nad lovskimi oblastmi. Tema rezonira z dogajanjem ob arbitraži, vendar močno presega dnevnopolitično aktualnost.

Predstava *Barufe* uspešno predira četrto steno, oder je postavljen sredi gledalcev, ki so z liki soočeni neposredno in fizično. Scenografija Vranca Kumarja prostor po načelu »manj je več« odpira odrskemu vrvenju. Predstava zaposli več čutov gledalca (posebej tistega v prvi vrsti), nasmeje in gani. Tako udejanja Goldonijevo tradicijo in intenco: na oder prenevi neukrotljivo divjost življenja. Že dolgo nisem videla gledalcev, ki bi bili tako zatopljeni v dogajanje na odru, kot je bila sredina premierna publika. Je za to kriv morski zrak na Martinčevem trgu v Kopru, morda galebi, ki so včasih preleteli nebo, redke dežne kaplje ali vonj po ri-

bah? Mislim, da bo predstava zaživela in se dotaknila ljudi tudi izven idealnega ambianta koprskega trga, v katerega je bila – žal v okviru Primorskega poet-

nega festivala samo enkrat – umeščena njena krstna uprizoritev. Dobrih komedij je namreč malo – ta je odlična.

Ivana Zajc

Na koprski premieri so se Barufe odvijale med publiko